

Crna Gora
Uprava za gazdovanje šumama i lovištima

Adresa: M. Tošića br. 4
84210 Pljevlja, Crna Gora
tel: +382 52 323 578
fax: +382 52 323 730
www.upravazasume.me

Br. 01-142/23-549/1

10. februar 2023.

IZVOD IZ ZAPISNIKA

Sa sastanka kolegijuma u proširenom sastavu, za davanje predloga vezano za reorganizaciju Uprave za gazdovanje šumama i lovištima i donošenje Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o šumama, održanog dana 10. februar 2023. godine (petak), u Pljevljima, sa početkom u 11:00 časova.

Sastanku su prisustvovali zaposleni Uprave za gazdovanje šumama i lovištima, kao predstavnici sledećih organizacionih jedinica:

- v.d. Direktora Uprave za gazdovanje šumama i lovištima	Armin Mujević
- Načelnik Odsjeka za uređivanje šuma	Vitomir Tepavčević
- Načelnica Odsjeka za uzgoj i zaštitu šuma	Zehra Demić
- Načelnik Odsjeka za šumarski informacioni sistem	Danko Milikić
- Načelnica Službe za opšte poslove	Slavica Gomilanović
- Načelnik Službe za finansije, računovodstvo i j.n	Vule Bošković
- Rukovodilac PJ Pljevlja	Igor Vojinović
- Rukovodilac PJ Rožaje	Alen Kalač
- Rukovodilac PJ Andrijevica	Predrag Veljić
- Predstavnik PJ Petnjica, Sam.savjetnik II	Emir Šukurica
- Predstavnik PJ Plav	Sead Muminović
- Rukovoditeljka PJ Plužine	Bosiljka Žarković Crnogorac
- Predstavnik PJ Žabljak, Sam.savjetnica II-doznačar	Violeta Danilović
- Rukovodilac PJ Šavnik	Mladen Tošić
- Rukovodilac PJ Kolašin	Radovan Dabetić
- Predstavnik PJ Bijelo Polje	Nebojša Bugarin
- Rukovodilac PJ Mojkovac	Nikola Mešter
- Rukovodilac PJ Nikšić	Darko Ašanin
- Rukovodilac PJ Podgorica	Branko Janković
- Rukovodilac PJ Gusinje	Hadž Kukaj

- Rukovodilac PJ Kotor	Iso Kalač
- Sam. savjetnik I	Goran Koljenšić
- Sam. savjetnica I – za odnose sa javnošću	Maja Ječmenica
- Sam. savjetnica II – doznačar u PJ Pljevlja	Dragana Potpara Đorđević
- Sam. savjetnik II – doznačar u PJ Pljevlja	Dragan Terzić
- Sam. savjetnik II – doznačar u PJ Pljevlja	Miladin Klačar
- Sam. savjetnik II – doznačar u PJ Pljevlja	Zoran Golubović
- Sam. savjetnik II – doznačar u PJ Pljevlja	Rajko Knežević
- Sam. savjetnica II – doznačar u PJ Pljevlja	Jelica Paldrmić
- Sam. savjetnik II – doznačar u PJ Rožaje	Faruk Kalač
- Sam. savjetnik II – za uzgoj šuma (rasadničar) u PJ Rožaje	Ismet Grlić
- Sam. savjetnik II – za uzgoj i zaštitu šuma u PJ Berane	Živko Vukanić
- Sam. savjetnik II – doznačar u PJ Plužine	Nenad Žarković
- Sam. savjetnik II – doznačar u PJ Žabljak	Đorđije Danilović
- Sam. savjetnik II – za korišćenje i doznaku u PJ Petnjica	Srđan Kastratović
- Sam. referent – tehničar u PJ Gusinje	Husein Redžepagić

Sastanku su prisustvovali:

- Ilija Krejović, dipl. inženjer šumarstva, Izvršni direktor DOO „Taxus forest project“ Pljevlja
- Slaviša Lučić, dipl. inženjer šumarstva, Izvršni direktor AD Institut za šumarstvo Podgorica

Takođe, sastanku su prisustvovali predstavnici Ministarstva:

- Dragan Otašević, Generalni direktor Direktorata za šumarstvo lovstvo i drvnu industriju u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede;
- Ranko Kankaraš, Načelnik Direkcije za šumarstvo u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede;
- Goran Đalović, Načelnik Direkcije za drvnu industriju u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

Vršilac dužnosti Direktora Uprave za gazdovanje šumama i lovištima, gospodin Armin Mujević, otvorio je sastanak, zahvalio se na odazivu istom od strane zaposlenih kao i predstavnicima Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i upoznao sve da je inicijativa predstavnika resornog ministarstva da se održi sastanak kako bi se približila priča oko izmjene Zakona o šumama i donošenja Strategije razvoja šumarstva odnosno oko reorganizacije ove Uprave. Predložio je da Dragana Potpara Đorđević vodi sastanak. Predočio, da će prije donošenja Odluke o formiranju preduzeća biti poznati svi parametri, jer je radna grupa za izradu Strategije na početku prikupljanja podataka te slijede sjednice na kojima će se tačno definisati status tog preduzeća, cijeni da se žuri sa pitanjima kada jos nije određen pravac preduzeća, početak je izrada Zakona i Strategije. Dalje podsjeća da će biti javne rasprave kada će i svi građani, ne

samo zaposleni u Upravi za gazdovanje šumama i lovištima i šumarskom sektoru već i cijela javnost imati svaku informaciju, da će sve biti transparentno. Na kraju upoznao je prisutne, da je ministar, g-din Vladimir Joković, opravdano odsutan, te da je vjerovatno da će naredne sedmice doći u posjetu Upravi za gazdovanje šumama i lovištima u Pljevljima.

Nakon izlaganja v.d. Direktora, uzela je riječ gospođa Dragana Potpara Đorđević, koja je srdačno pozdravila sve prisutne, naročito uvažene predstavnike Ministarstva. Podsjetila je, da je član Radne grupe, ispred Uprave za gazdovanje šumama i lovištima, koju je formirao ministar Joković, za izradu Predloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o šumama i obavijestila da je prije 20-ak dana bio drugi sastanak Radne grupe u Podgorici. Na tom sastanku razmatrali su prvi Nacrt izmjena predmetnog Zakona, u kome se ključne izmjene odnose na napuštanje koncesionog sistema gazdovanja šumama i formiranje privrednog društva koje bi vršilo komercijalne poslove u šumarstvu. Kako bi formiranjem takvog preduzeća došlo do znatnih, formalnih i suštinskih promjena na nivou ove Uprave, smatrala je svrsishodnim inicirati ranije odžani sastanak (od 31. januara 2023. godine), na kome je izražen stav većine, koji nije a priori da se ne formira preduzeće, već je izražena velika zabrinutost u vezi održivosti njegovog postojanja. Budući da se ne raspolaže konkretnim dokumentom koji bi nedvosmisleno pokazao da bi takvo preduzeće poslovalo održivo, svi učesnici tog sastanka saglasni su da prije donošenja predloženih izmjena Zakona, od strane kreatora njegovog nacrt, trebao je biti dostavljen jasan predlog strukture takvog preduzeća. Npr. kadrovsko-finansijski plan, nacrt Akta o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, određenu računicu i tačno definisane nadležnosti ovlašćenja, faktore vezano za finansiranje itd. Sve to je neophodno jer su učesnici sastanka izrazili veliku skepsu u pogledu raspoloživosti adekvatnim kadrom, neizvjesnosti oko daljeg angažovanja trenutno zaposlenih u ovoj Upravi itd. Ističe da je neizostavno važno da napornim i zajedničkim radom ove Uprave i resornog ministarstva odnosno Direktorata za šumarstvo, pa i u saradnji sa relevantnim stručnjacima i institucijama, može se doći do optimalnog rješenja te je stoga i predložen ovaj sastanak, a sve zato što se rješavanje ovog pitanja tiče šireg kruga ljudi u društvu, ne samo zaposlenih u ovoj Upravi, već i ministarstva, građana, brojnih drugih privrednih subjekata i organizacija.

Dragan Otašević, pozdravio je sve prisutne u ime Ministarstva odnosno Direktorata za šumarstvo, lovstvo i drvnu industriju. Naveo je da su svi svjesni da šumarski sektor ima brojne probleme, da je zadnjih 15 godina važio koncesioni model gazdovanja šumama koji nije dao dobre rezultate. Pokazao je slabosti tako da je neophodna promjena modela gazdovanja šumama. Takvim modelom i prodajom drveta u dubjećem stanju nije došlo do valorizacije šumskih resursa u odnosu na stanje šuma. Navodi i da su koncesije trebale biti zamajac za drvnu industriju, da dođe do većeg stepena finalizacije drvnih sortimenata ali do toga nije došlo, već je preko 90% drvoprerađivača ostalo na nivou rezane građe što je najjednostavnija prerada u drvnoj industriji. Kako je izostala finalizacija izostale su i razvojne mjere u šumarstvu koje znače održivost gazdovanja šumama. Ističe da je cilj ovog sastanka da se kroz konstruktivan dijalog identifikuju problemi koji opterećuju sektor šumarstva, da se daju smjernice i predlozi koje treba ugraditi u izmjene i dopune Zakona o šumama i u novoj Strategiji.

Predstavnik Ministarstva, Ranko Kankaraš, iskazao je veliko zadovoljstvo što je prisutan veliki broj kolega za aktuelnu temu. Podsjeća da je tema aktuelna već 6 godina, te da očekuje da su svi manje-više pročitali Program reorganizacije koncesionog korišćenja šuma iz 2017.godine, koji je tada usvojila Vlada, da su učestvovali u ekonomsko-finansijskim analizama koje su radili konsultanti iz Slovenije te da su 2020.godine, kada je usvojen drugi put Program reorganizacije koncesionog korišćenja šuma, pročitali i taj program. Podsjeća, za slučaj da se ne zna, da su i tada rađene izmjene i dopune Zakona o šumama koje nijesu rezultirale nacrtom i nijesu usvojene na Vladi. Cijeni da se ljudi do sada nijesu mnogo angažovali oko ove teme, ali prilika je sad, jer svaki komentar, diskusija i razmišljanje mogu biti od koristi. Prije nego što se krene na suštinu teme, podsjeća da su sve političke partije u Crnoj Gori trenutno a i u periodu 5-6 godina unazad, apsolutno u pravcu da se napusti koncesioni sistem korišćenja šuma i da se krene u sistem u kojem država kreira tržišne uslove, da se šuma vrati proizvodnji i prometu drvnih sortimenata, da drvoprerađivači rade ono što je njihov posao, da država i svi građani imaju veće benefite od tog resursa. Upoznao je prisutne da se prošle nedjelje Premijer interesovao šta je sa nacrtom Zakonom o šumama, isto na skupštinskom Odboru koji je bio protekle nedjelje predstavnici svih političkih partija su se pitali ima li kakvog zastoja, ako ima gdje su zastoji i ko i dalje smatra da su koncesije nešto što treba da bude sistem korišćenja tog prirodnog resursa i sa takvim efektima kakvi su do sada bili. Navodi da civilno društvo i NVO sektor, pogotovo oni usmjereni na zaštitu životne sredine i zaštitu prirode su naelektrisani da koncesije ostanu kao model korišćenja šuma, naročito posle isticanja koncesionih ugovora koji su trenutno na snazi. U javnosti je često prisutan termin "šumarska mafija", dovoljno da se shvati kakav je status u društvu i autoritet. Ističe da mu lično najviše smeta, sistem finansiranja koji je važio od 2007.godine i sve ono što je taj sistem finansiranja donosio, te da je situacija u šumarstvu iz godine u godinu sve nepovoljnija. Sredstva koja se opredjeljuju za gazdovanje šumama nisu ni približno dovoljna i adekvatna za izvršavanje Programa gazdovanja šumama, te da je resorno ministarstvo zadnjih godina, na dokumente koje bi Vlada razmatrala a ticala se gazdovanja šumama pisali mišljenja da se kroz ovaj sistem ne može održivo gazdovati, da je bilo pritisaka da se takva mišljenja povuku koja se nijesu povlačila. Podvlači, da ne postoji pritisak ni od koga, u kojem pravcu se ići za razliku od ranijih perioda kada su uvedene koncesije a šumari se nijesu pitali. Ne vidi razlog da se ne krene putem kojim su krenule sve zemlje EU i u okruženju. Navodi primjer Slovenije koja je 2015.godine napustila koncesije i 2016.godine krenula sa preduzećem sa komercijalnim poslovima u šumarstvu. Cijeni da postoje kapaciteti, što zaposlenih što lica na studijama (u Beogradu 27 a u Sarajevu 9). Cijeni da je činjenica da je stanje u šumarstvu zadnjih 20 godina sve gore i gore i da treba naći način izlaska iz toga.

Dragana Potpara Đorđević, nakon izlaganja predstavnika Ministarstva, Ranka Kankaraša, navela je da sada nije upitno da li je model koncesionog korišćenja šuma bio opravdan ili neopravdan, jer svi znaju do čega je doveo u smislu u kom se primjenjivao i zaživio u Crnoj Gori. Iznosi lični stav da termin "šumarska mafija" i koncesiono poslovanje proteklih godina nije zasnovano na pojmu "koncesija" već na odsustvu kontrole na svim nivoima. Navodi da sada ne postoji nikakav konkretni dokument, niti studija izvodljivosti u kom pravcu bi se išlo kada je riječ o osnivanju ovog preduzeća, te da je shvatila da je na snazi model iz 2020.godine, koji je Vlada usvojila i koji nije stavljen van snage, te bi pozvala iskusnije zaposlene iz Uprave da daju svoju riječ.

Goran Koljenšić, navodi da pri kraju radne karijere nikako i ni u kom slučaju ne prihvata da je radio u sistemu mafijaškom, kriminalnom, što se iz prethodne priče kazuje. Ističe da zna kako se stvara javno mnjenje, da prisutni ispred Uprave za gazdovanje šumama i lovištima nijesu naznaveni, da se pomoću dva medija može napraviti slika da je u Crnoj Gori sve idealno. Kategorično odbacuje iznijete kvalifikacije. Smatra da su na sastanku lica koji su aktivno učestvovala na promociji modela koncesije i da nisu stvari onakvim kako su se na početku sastanka iznijele. Navodi da u Evropi postoji model što bi slično mogla Crna Gora ustanoviti, to je u Poljskoj koja ima tradiciju 250 godina normativnog uređivanja u šumarstvu, gdje država gazduje šumama. Smatra da ne treba ogledati na okruženje, da nije u Sloveniji tako kao što se priča, da je Slovenija uništila drvenu industriju, da je postala sirovinaska baza je za Rusiju. Dalje ističe, da se u Federaciji BiH, 90% sredstava troši na plate, u kojoj je srednja plata za inženjera 900,00KM a radnik sa srednjom školskom spremom ima prosjek plate 600,00KM. Ističe da je protiv ideje reorganizacije od kako se ona javila, te da se vrši zamjena teza, jer se kaže "ko je za postojeće stanje on je za koncesiono korišćenje šuma", što nije tačno, niko više nije za koncesiono korišćenje šuma a to se vrlo lako može promijeniti brisanjem iz Zakona. Dalje navodi da Uprava može vrlo lako da izvede 20% radova u svojoj režiji, bez reorganizovanja u preduzeće, uz upozorenje da u okruženju šumarska preduzeća svojim zaposlenim na neodređeno vrijeme daju prinudne odmore i šalju ih kući a za izvođenje radova angažuju podizvođače – privatnike koji troše ogromna sredstva.

Danko Milikić, pozdravio je prisutne i istakao da nije uzeo riječ ispred Odsjeka za šumarski informacioni sistem, već kao predsjednik Sindikata Uprave za šume. Prenio je zabrinutost koju osjećaju zaposleni zadnjih 6 godina jer su u neznanju kada je riječ o konceptu odnosno smjeru kretanja reorganizacije i statusu u kom će biti. Podsjeća na zaključak sa prošlog sastanka, te se pita u odnosu na koji koncept se opredjeljuju, navodi da je predstavnik resornog ministarstva Ranko Kankaraš rekao da postoji, ali nema prezentovan nikakav koncept koji bi svi pročitali kao trenutno važeći. Podsjeća da je Sindikat održao sastanak nakon čega je uputio zahtjev-molbu Ministru za razgovor, da se ispoštuju Zakoni koji obavezuju poslodavca da uključi Sindikat jer je oblast reorganizacije složena, kada se mijenja i način poslovanja a upitan je status zaposlenih. Podsjetio je na odredbu člana 31 Granskog kolektivnog ugovora za oblast uprave i pravosuđa, odredbu člana 193 Zakona o radu i odredbu člana 80 Zakona o državnoj upravi koji propisuju obavezu poslodavca da uključi Sindikat u postupak pripreme Zakona, akta o sistematizaciji radnih mjesta i pitanja koja se tiču radno-pravnog statusa zaposlenih. Podsjetio je istorijat razvoja ove Uprave od Javnog preduzeća Crna Gora Šume koje je formirano 2000.godine, Direkcije šuma CG, Uprave za šume kao organ u sastavu Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja 2012-2018.godine, a od početka 2019.godine samostalan organ uprave uz nadzor Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Prisjeća se nemilih dana kada su se podjelom Javnog preduzeća formirale šumske uprave i preduzeće kao balans, ali kroz nekoliko godina sve šumske uprave su otišle u stečaj a on i prisutni predstavnik Ministarstva Đalović, kao mnogi zaposleni ostali bez posla, te očekivanja da će se promjenama doći do boljeg iznevjerena su. Cijeni da je poslovanje Direkcije šuma CG od 2002-2006.godine jedan od boljih primjera poslovanja i predlaže da se i taj model poslovanja razmotri, jer se sjeća da su problemi došli 2006.godine sa koncesijama i Vektrom Jakić. Za sve navedene godine reorganizacija, slično sadašnjem stanju Uprava nije opredjeljivala strateške ciljeve (iako ima kapacitete u stručnom i iskustvenom smislu) već je to činilo resorno Ministarstvo. Sadašnji problem Uprave jeste što ima

nedostatak od stotinu izvršilaca, jer je sistematizovano 440 radnih mjesta a popunjeno je sa 344 izvršioca na neodređeno vrijeme, dok je prosječna plata u Upravi 556,00€ a na državnom nivou 720,00€. Pitanje je i sjedište novog organizacionog oblika hoće li biti u Pljevljima ili će se izmjestiti. Predlaže kao zaključak da se zajednički dođe do rješenja, da se uzme u obzir način rada Direkcije šuma CG koja je poslovala od 2002-2006.godine sa uspješnim rezultatima i zadnjih nekoliko godina kada je Uprava svoj prihod povećala uz određene modifikacije.

Faruk Kalač, pozdravio je Direktora Uprave, predstavnike Ministarstva i sve kolege. Konstatuje da su predložene izmjene i dopune Zakona o šumama konfuzne a primjer kolizije su članovi 34 i 66, gdje jedan član navodi da je nadležnost privrednog društva čuvanje šuma a drugi član da je to nadležnost organa uprave. Nedefinisan je procenat koji bi preduzeće plaćalo Upravi. Smatra da je neodrživ koncept budućeg gazdovanja šumama i formiranje privrednog društva, da nema ni stručno ni ekonomsko utemeljenje. Objašnjava da onaj ko zna proces proizvodnje zna i da je to neodrživo a pogotovo to može reći jer 37 godina radi u struci (od 1986.godine) i na svim poslovima je radio: inženjer doznačar, za korišćenje, uzgoj i zaštitu šuma, revirni inženjer, direktor-Šef uprave i na kraju opet doznačar što su zajedno sa uređivanjem najstručniji poslovi u šumarstvu. Ukazuje predstavnicima Ministarstva da na sastanku nijesu došli sa ponudom i analizom sadašnjeg i budućeg modela, da ga ne interesuje šta kaže politika već šta kaže struka te da je zahvaljujući tome što su inženjeri šumarstava bili po strani, šumarstvo je „na ovim granama“. Složio se sa izlaganjem kolege Koljenšića kada je riječ o terminu prisutnom u javnosti „šumarska mafija“. Bavio se analizom budućeg preduzeća kada se otvorilo pitanje da li država želi da formira preduzeće na papiru ili želi preduzeće koje bi obavljalo komercijalne poslove. Ako želi da formira na papiru onda se ne napušta zaista koncesioni sistem, upozorava da će opet postojati jedan koncesionar/izvođač radova angažovan tenderima. Za ozbiljno novo preduzeće koje bi se bavilo komercijalnim poslovima cijeni da je potrebno minimum 300 novih radnika (da bi se bavili proizvodnjom), 30 traktora zglobnih srednjeg kvaliteta, 200 motornih pila, HTZ oprema radnicima, 10 kamiona/autobusa za prevoz radnika na radilište, 10 dizalica koje će klasirati građu, 10 mehaničarskih radionica kod svih većih područnih jedinica, 10 pomoćnih objekata za radionice, čuvari, stražari drvnih sortimenata (lagera), minimum 200.000 rezervnih dijelova (gorivo, mazivo itd.) kao i oko 100.000€ manipulativnih troškova. Zaključuje da bi sve to iznosilo oko 12.000.000,00 eura. Takođe se bavio i drugom analizom a to je prodaja drvnih sortimenata. Navodi primjer, ako se uzme podatak da sječa iznosi 8,00 eura, izvoz drvnog sortimenta iz šume oko 15,00eura, 1 m³ je opterećen sa 23,00-24,00 € (jer je kod lišćara sječa skuplja) tako se dolazi da bi novo preduzeće plaćalo Upravi ili Ministarstvu 2.000.000 eura na minimalni etat od 200.000 m³. Postavlja se pitanje šta je sa opštinama i Zakonom o finansiranju lokalne samouprave. Jedino se slaže da je koncesioni model neodrživ i da ga treba izbrisati iz Zakona, predlaže da Uprava ostane u ovom obliku sa više ingerencija uz nadzor Ministarstva, odnosno kao samostalan organ uz nadzor Ministarstva.

Vitimir Tepavčević, načelnik Odsjeka za uređivanje šuma podsjeća da na prošlom sastanku uz materijal koji se odnosi na izmjene Zakona o šumama, nije dostavljen nikakav model. Predložene izmjene Zakona o šumama predviđaju razdvajanje preduzeća a sve to zahtijeva veliku analizu, potrebno je razložiti sve do nivoa internih procedura (ko će da radi sa privatnim šumama, ko će da donosi rješenja za sječu itd). Podsjeća na sudbinu ŠPAD-ova i sa sigurnošću tvrdi da državno preduzeće sa komercijalnim poslovima ne može biti rentabilno kao privatno te

da je non sens osnivati takvo državno preduzeće. Podsjeća da je teško naći radnika za rad u doznaci a ne za rad u skideru kao i sjekače. Smatra da jednogodišnje davanje šuma može biti izlaz. Upozorava da je kontrola bila nedostatak kod koncepta koncesije koji nije loš kao koncept te da se vrlo lako može desiti da sutra opet kontrola bude nedostajala kod budućeg preduzeća. Smatra da dio novca koji se planira za buduće preduzeće treba dati ovom organizacionom obliku na popunjavanje kadrova, za gorivo i kontrolu poslovanja. Ističe i problem da kolega iz Uprave ne može valjano kontrolisati kolegu iz budućeg preduzeća a sa kojim je radio zajedno 30 godina. Predlaže da se ne ide u iskorištavanje – eksploataciju, sječu i izvoz u svojoj režiji.

Alen Kalač, pozdravio je sve prisutne, podsjetio je na zaključke sa prošlog sastanka i opet naglasio da su svi zaposleni PJ Rožaje (koje je jedna od dvije najveće PJ) stava da ono što se desilo sa ŠPAD-ovima a zaposleni ostali na Biroima rada, ne smije opet da se desi. Ističe da jeste za reorganizaciju ali sa ingerencijama koje danas ima Uprava za šume, te da neće dozvoliti da buduće preduzeće bude jedan od koncesionara kod države a da neko drugi upravlja šumama. Svi jesu za kontrolu i to pojačanu kontrolu, na svim nivoima, od šumara, šefova i dalje. U svemu se slaže sa izlaganjem kolege Faruka Kalača. Podvlači da se opštine Rožaje a ni Pljevlja neće odreći prihoda od šuma a da država neće naći način da im to nadomjesti (70% koncesione naknade). Ističe problem starosne strukture zaposlenih koji obavljaju usko šumarske poslove i nedostatka izvršilaca a priča se o obavljanju komercijalnih poslova. Predlaže da treba napraviti opsežnu analizu u kojoj će i Sindikat učestvovati i da je sadašnjem sistemu potreban kontrolni sistem bolji kako bi bilo odgovornosti. Podsjeća da ako je cilj ove reorganizacije da sjedište Uprave bude u ministarstvu, ovo nije put.

Ilija Krejović, Izvršni direktor doo „Taxus Forest project“ Pljevlja, pozdravio je sve prisutne, zahvalio na pozivu za sastanak kao eksterni izvođač, jer obavlja stručne poslove uređivanja za Program gazdovanja šumama koji je osnova za sve buduće poslove u šumarstvu. Navodi da je dokument koji se pominje kao Program reorganizacije koncesionog sistema korišćenja šuma iz 2020. godine vrlo vjerovatno prekasno stigao i da uređivači nijesu učestvovali u davanju sugestija niti njegovom donošenju. Kao čovjek sa iskustvom u državno - javnoj upravi i u privatnom sektoru navodi da je dokument konfuzan, nečitljiv, konstatuje da tek ako je neko van oblasti šumarstva ne može se nikako snaći. Još ozbiljniji nedostatak u dostavljenom materijalu od kofuzije je preklapanje nadležnosti. Zamišljeno je da se novi model organizuje da bi bilo bolje zaposlenima, državi i lokalnoj upravi a pitanje je hoće li biti bolje šumama. Navodi sve da se zapitaju u kom su stanju šume u CG sada a u kojem su bile prije 10 i 20 godina, da su analize različite i po PJ, GJ, odjeljenjima, negdje je rađeno u skaldu sa PGŠ, negdje nije, negdje je prividno rađeno. Po evidencijama Uprave za šume vidi da se planira veći etat kojeg nema i da su parametri zabrinjavajući. Smatra da sistem po malo popušta i da ga je potrebno uteći ali da ovo sigurno nije način. Smatra da je u šumarstvu jedino moguća kontrola na dnevnom nivou kada se imaju stručni inženjeri sa znanjem i voljom. Po navedenim dokumentima veća se komocija daje uređivačima jer se daju privatne šume.

Slaviša Lučić, Izvršni direktor AD „Institut za šumarstvo“ Podgorica, ističe da je saglasan sa problemima koje je istakao kolega Ilija Krejović. Smatra da je dostavljeni materijal teško štivo jer je dosta toga u koliziji, ali da je shvatio 3 nivoa operativnog djelovanja javnih i komercijalnih poslova u šumarstvu. Podsjeća da je još 2020.godine, pratio Program reorganizacije, a kroz nove dokumente nije sve upisano iz tog Programa reorganizacije, npr. 360 uposlenih koji bi trebali preći u realan sektor a čija primanja bi zavisila od njihovog rada i novo zapošljavanje od 800-1000 ljudi. Dostavljenim dokumentima se govori samo o količinama mimo koncesija oko 400 000 m³ plus po normama za traktore, motoriste, što znači da će se i za 80% količina mimo koncesija uvoditi podizvođači. Ističe problem neadekvatnih evidencija, odnosno nerealizacije onako kako je planer predvidio, ravnomjernog po površini, po PJ, GJ. Ističe da je imao očekivanje da će na sastanku biti predloženo konkretno rješenje. Cijeni da je model iz 2020.godine, van vremena, jer je u međuvremenu bio inflacioni skok, promjena minimalne zarade što dokument opterećuje finansijski, starosna struktura za 4 godine se promjenila kao i dinamika zapošljavanja i odlazaka u penziju, te da se treba sada uraditi stručna analiza odnosno revizija onog modela iz 2020.godine, sa jasnim preciziranjem ako će se obračunavati PDV ili ako se neće obračunavati PDV (bez konfuzije), sa organizacionom šemom i sistematizacijom radnih mjesta, brojem uposlenih i nadležnostima.

Predstavnik Ministarstva, Goran Đalović, pozdravio je sve, navodi da je šumarstvo konzervativna nauka i djelatnost, a da je na sastanku riječ o mogućoj reorganizaciji Uprave za šume. Drago mu je da se kolega Faruk Kalač uključio u operativnom i tehničkom dijelu, kolege Krejović i Lučić oko stanja šuma u stručnom dijelu izražavajuću sumnju u nacrt dokumenta. Navodi da je nacrt možda namjerno bio takav, konfuzan, da se što više pažnje obrati i što više ljudi zainteresuje. Obavještava da postoje zahtjevi privrednika, odnosno korisnika šuma za sertifikacijom šuma i da privrednici na Privrednoj komori a i pojedinačno insistiraju na dobijanju sertifikata. Podsjeća da se u prošlosti 3-4 puta pokušalo sa sertifikacijom ali bezuspješno, jer organizacija Uprave za šume kao organa uprave to nije podržavala. U kontekstu te priče, ističe da su dana 01.02.2023.godine, dobili od misije Crne Gore pri Evropskoj Uniji dopis, u kome se kaže da nas čeka primjena direktive EUTR o trgovini drveta. Pročitao je jedan stav iz dopisa ambasadora CG pri EU gdje se kaže „planirano je da Uredba stupi na snagu tokom maja, juna 2023.godine dok će se primjenjivanje početi od decembra 2024.godine. Implementacioni akt kao i smjernice za primjenu predmetne Uredbe tek treba da se donesu“. Napominje da Uredba traje od 2010.godine, a njena poenta je da se evidentira i definiše protok proizvoda od drveta. Navodi da svaki proizvod bilo da je riječ o namještaju, rezanoj građi ili peletu mora imati definisano porijeklo drvnih sortimenata i ako se dokaze da ti proizvodi potiču od nelegalnog drveta taj proizvođač će biti suspendovan na tržištu EU. Navodi da Sindikat i svi zaposleni imaju iskustva čak i lično doživljena a isto tako imaju primjeri svuda u okruženju: Srbiji, BiH, Hrvatskoj gdje je upravljanje i gazdovanje u jednom preduzeću, te se traži najbolje rješenje.

Ranko Kankaraš, odgovara na izlaganja kolega iz Uprave:

- riječ „konfuzija“, da to nije čudno za fazu u kojoj se nalaze sada;
- shvatio je u izlaganjima da su koncesionari mučenici a njihovi prometi kroz evidencije Poreske uprave su veći nego svi prihodi Uprave za šume;
- nije koncept da ljudi ostanu bez posla niti da prosječna plata bude 550,00€;

- nije cilj da šumarstvo daje 70% koncesione naknade opštinama, primjer u regionu je da opštinama pripada 5%.

Ističe da postojeći koncept duboko ne valja, jer ne postoji svijest da se samokontrolišemo. Program reorganizacije nije implementiran kada je donešen, jer su koncesioni ugovori važili do 2023. godine i takva odgovornost se nije mogla prebaciti na buduće preduzeće. Navodi niz problema sada: da je sada uređenih šuma – manje od 50%, da je nedovoljna realizacija Plana sanacije šuma (opožarenih površina), naročito u Nikšiću u zadnjih 20 godina, navodi da fali etat a kao primjere tome PJ Rožaje i PJ Mojkovac - GJ „Lepenac“ i „Palješka gora“, da se nekad nema vatrogasno vozilo uputiti gdje gore visoke šume i to treba mijenjati, kada je riječ o šumskim putevima podsjeća na desetine prijave kako koncesionari uništiše puteve, a dato 70% koncesione naknade opštinama koje ne ulažu u puteve niti postoji mehanizam da se natjeraju da to rade, pitanje je šta se doznačuje u odjeljenjima, sanitar ili kvalitetnija šuma. Smatra da je potrebno vršiti permanentnu kontrolu drvoprerađivača, da se drvo ne smije naći u prometu ako nema uvjerenje o porijeklu šumskih sortimenata i šumski žig, a ovlašćenja su u članu 56 Zakona. Daje na znanje da tokom 6 godina od kada se počelo sa konceptima reorganizacije, nije se mirovalo, nego se uticalo da se izmijeni Zakon o finansiranju lokalne samouprave (sada je Ministarstvo finansija zainteresovalo za izmjene tog Zakona). Napominje da nacrt Zakona o izmjenama Zakona o šumama i izrada nove Strategije razvoja šumarstva će proći javne rasprave i konsultacije sa svim zainteresovanim i insitucijama. Koncept je dat u izmjenama i dopunama Zakona o šumama a to je podjela poslova u šumarstvu i da ona nije precizna jer konačni cilj je prelazak Uprave za šume u Javno preduzeće i treba se ugledati na npr. Hrvatsku sa najvećim prihodima, da se napuste koncesije, jer organ uprave ne može da se bavi proizvodnjom niti mogu da se imaju hitne javne nabavke (samo privredna društva to mogu) i da će se poslovi dijeliti ugovorom. Upoznaje da imaju nove analize, da se ne primjenjuju one iz 2020. godine, da u postupku kada se bude radila Strategija pisaće cilj, postojaće ekonomsko-finansijska analiza i u akcionom planu za izradu preduzeća, koji može do kraja juna biti, a ni Zakon se ne može prije toga nikako izmjeniti. Upoznaje sa sigurnošću da je koncept da se izbriše 5-6 članova o koncesijama, napravi privredno društvo koji radi komercijalne poslove i da ostane Uprava koja izarađuje planske dokument i da radi monitoring tog preduzeća. Ističe da će trebati još ljudi i u Upravi za šume i tom preduzeću te niko nikoga ne može natjerati da ide u to preduzeće ako neće, primjenjujući Zakon o državnim službenicima i namještenicima. Važna stavka je sistem finansiranja, u trenutku kada morate da plaćate 70% koncesione naknade brišete koncesiju iz članova Zakona, jer preduzeće ne plaća naknadu, već ostvaruje prihod i sada su u toku izmjene i dopune Zakona o privrednim društvima.

Goran Koljenšić, ističe da Ministarstvo treba priznati da je aktivno učestvovalo u kreiranju ambijenta za koji se sad kaže da je Uprava za šume kriva. Koncesije nesporno ne valjaju a 2017. godine konsultanti su uzeli novac i predložili 3 modela, bilo je opcija DOO, pa AD. Po Zakonu o privrednim društvima nema Javnog preduzeća i zamolio je prisutne da se izražavaju u skladu sa pozitivnim propisima, stručno i istinito. Primjećuje da Ministarstvo nije taknuto iako je na Budžetu CG. Smatra da predstavnici ministarstva nemaju ni jedan argument pravni niti stručni u prilog koncepta koji se sad zagovara. Predlaže da Ministarstvo postane Agencija za šumarstvo. Podsjeća da iza statistike nekad može da stoji manipulacija i kao primjer navodi PJ Danilovgrad i podatak o ogrevnom drvetu koji je kao pogrešan utvrdio Zavod za statistiku, suprotno onome što je dostavila PJ Danilovgrad i realnom stanju. Ukazuje na nelogičnost

shodno principima slobodnog tržišta da Ministarstvo kreira cijenu po kojoj će buduće privredno društvo prodavati sirovinu.

Faruk Kalač, ističe problem koji treba riješiti prije ulaska u projekat a tiče se planskih dokumenata koji ističu u martu 2023.godine, Planova razvoja šuma koji ne postoje za sve područne jedinice i činjenicu da je pola gazdinskih jedinica u državnim šumama neuređeno a da su privatne šume totalno neuređene. Takođe, ostvarno se na navode Ranka Kankaraša, da fali etat u Rožajama, naveo da je isti nekad bio 90 000m³, ali je opštini Berane pripao veliki dio, a po drugoj osnovi etat u Rožajama je iznosio 44 000m³. Nakon razgraničenja sa državom Kosovo, 5 odjeljena su im pripala a oko 50-55 ha dobili su privatnici nakon restitucije, dok je jedna GJ neuređena.

Ilija Krejović, navodi da je stanje šuma u Pljevljima u odnosu na ostale neuporedivo, po svim parametrima. Temeljica je na nivou, pomjera se lijevo, tanja je debljina. Broj stabala u Pljevljima se povećava a temeljnica se smanjuje, što je matematička funkcija.

Slaviša Lučić, ističe da u PJ Rožaje ima 8 GJ, jedna neuređena. Šume PJ Rožaje su mlade, sa velikim brojem stabala po ha, pretežno jele i smrče. Srednji prečnik je 35-40 cm u prosjeku, nema velikih i debelih stabala za sječu, i tu ima dosta prorednog materijala. Ono što plaši sa aspekta uređivanja jeste da li se šume obnavljaju sistemom doznake. U Rožajama nema jednake površine i mladih i srednjih i zrelih šuma. Broj stabala je veliki potrebne su prorede.

Ranko Kankaraš, objašnjava da su mu podaci koje su iznijele kolege Krejović i Lučić, interesantne kada se uzmu u obzir klimatske promjene i da je ugroženost požarima u Crnoj Gori 3 puta veća. Veliki je broj stabala po ha, neodržavanost pašnjaka tome doprinosi, jer je to sve gorivi materijal.

Danko Milikić navodi, da se ne misli miješati u stručni dio priče, ali zabrinutost je ljudi oko reorganizacije i svi su na istom fonu, da se nađe najodrživiji koncept. Podvlači da, kada je riječ o formiranju preduzeća dolaze i druge struke u obzir ne samo šumarska kako je rekao predstavnik resornog ministarstva Kankaraš.

Vitimir Tepavčević ističe da je moglo biti kontrole izrade PGŠ, doznake i pogotovu provođenja radova jer je postojalo Odsjek za monitoring koji je brojao 7-8 ljudi, imali su ingerencije a neko ih je spriječavao. Istakao je blagu digresiju za sertifikaciju šuma, šta sve zahtjeva, u najboljim namjerama cijeni ni za 5 godina da neće biti moguće, to je cijeli set pitanja koje bi trebalo urediti, nakon koncesija, uz žestok rad da bi se uspjele sertifikovati šume i to ne cijele.

Alen Kalač izrazio je žaljenje što predstavnik Ministarstva, Ranko Kankaraš ima negativan stav prema PJ Rožaje, ističe da je to jedna od najodgovornijih i najstručnijih područnih jedinica te da je to tradicija. Podvlači da se neće sjeći šume u PJ Rožaje a finansirati se u Kotoru, Tivtu i Danilovgradu. Konstatuje, ako je samo sektor šumarstva problem putu CG ka Evropskoj uniji, onda je CG srećna zemlja i njeni građani. Podsjeća da je PJ Rožaje bila pilot projekat za PFC standard, na žalost ni to nije moglo da se ustanovi, te da se treba pozabaviti organizacionim oblikom, kako unaprijediti sektor šumarstva, da više mladih ljudi studira šumarstvo.

Slaviša Lučić objašnjava da je prije 12 godina bio u timu sa idejom da se izvrši sertifikacija crnogorskih šuma, radilo se o PEFC, ali država je rekla hoće EFC - Evropski standard. Priča se na sastanku da korisnici traže sertifikovanje šuma, ističe da ne mogu, može vlasnik privatne šume da sertifikuje svoju šumu, može država da sertifikuje šume, a korisnici mogu da sertifikuju svoje fabrike, pogone, jer je korisnik danas jedan sutra drugi. Sertifikuju se oni materijali koji imaju širu upotrebu u društvenoj zajednici (npr. ne može se sertifikovati rog za krovnu konstrukciju, niti greda, može papirna maramica). U suštini sertifikacija je samo brendiranje šuma. Ako je neko pomenuo primjer BiH da je uradila sertifikaciju, ističem da je ona sertifikovala samo dijelove šuma jer proizvodi koje plasira na strano tržište zahtjevaju taj brend, ali uz te dijelove još mnogo količina drveta prođe nebrendirano. U Italiji stiže sirovina iz Afrike, ništa nema sertifikat. Cijeni, ako u CG postoji krug ljudi da im je to neophodno jer im tržište traži može se raditi parcijalno, npr. jednu GJ u Pljevljima. Upoznaje da sertifikaciju donosi treće akreditovano tijelo iz Evrope, dođu ljudi, utvrde činjenice i daju sertifikat ali tu imaju ozbiljni penali kada dođu nenajavljeni i ukoliko ocijene da se radi mimo pravila - standarda te postoje kazne u iznosima nekoliko desetina hiljada eura. Kaže da su BiH, u nekim pogonima imali lanac sertifikovanja i da ne može biti uslov EU da šume moraju biti sertifikovane, jer bi se moglo postaviti pitanje koliko je šuma sertifikovano u zemljama EU.

Živko Vukanić kaže da svi gledaju u pravcu resornog Ministarstva kao u prijatelje, međutim smatra kada je riječ o novom modelu koji još nije serviran, te kada bude konačan da se ne utvrdi ništa mimo zaposlenih ove Uprave, rukovodioca Uprave i direktora Uprave.

Iso Kalač, pozdravio predstavnike Ministarstva, Direktora i prisutne. Podsjetio je na bogato iskustvo u šumarstvu. Konstatuje da se danas priča o problemima a mnogi su ih prepoznali prije. Upoređuje situaciju iz 2023.godine sa onom iz 2002.godine, kada je došao za direktora Direkcije šuma CG, kada su ga sačekale neisplaćene plate za 7 mjeseci i veliki problemi. Napominje da je 2011.godine napravio analizu od 35 strana koja je sadržala probleme u šumarstvu, uzroke i predloge mjera za rješenje, koju je dostavio ministarstvu i Potpredsjedniku Vlade CG, ali kako je opširna to neće učiniti na sastanku. Izjašnjava se u vezi dostavljenog materijala – Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o šumama da je autor promašio temu, ukazuje da postoji problem kod prelaznih i završnih odredbi kojima je stavljen van snage Zakon iz 2000.godine (koji je stavio van snage Zakon o šumama iz 2010 i 2015.godine). Cijeni da bi dio budućeg preduzeća na ekonomskim i komercijalnim osnovama opstao, i to: PJ Pljevlja, Rožaje, Žabljak, Berane i možda Kolašin, ostale PJ ne.

Jelica Paldrić, pitala je predstavnike ministarstva ko su ključna preduzeća drvne industrije sa kojima će se zaključivati ugovori, jesu li to koncesionari, jer takva formulacija postoji u dostavljenom materijalu i hoće li Vektri Jakić ostati pravo koje je imala.

Ranko Kankaraš odgovorio je Jelici Paldrić, da se drvna masa do sada davala na panju i nije se znalo šta im se dalo a po novom modelu davaće se po komercijalnoj cijeni i da je najbolji momenat za drvnu industriju. Objašnjava da je Ministarstvo još u 2019. godini u konačnom raskinulo ugovor sa Vektrom Jakić te da nikome ne pada na pamet da se vraća. Napominje da postoji 7 modela prodaje drveta (koji postoje u Srbiji i Hrvatskoj) ali bez pojašnjavanja procedura kako se sprovode.

Igor Vojinović pita predstavnike Ministarstva da li se stari sistem može unaprijediti ili da se ulazi u novi model, te da li će imati svoje radnike koji će raditi sječu i izvoz drvnih sortimenata ili će se angažovati podizvođači, pogotovu znajući da ti radnici sada kod korisnika šuma imaju veliki iznos plate te je pitanje hoće li moći Uprava to da radi i isfinansira, te ko formira cijenu za prodaju drvnog sortimenta?

Ranko Kankaraš odgovorio je Igoru Vojinoviću, tako što je obavijestio da je Ministarstvo finansija odvojilo iznos od 9 miliona eura upravo za namjene tog budućeg preduzeća te da će se taj novac teško potrošiti, a kada je cijena u pitanju izjasnio se da će Ministarstvo istu formirati.

Dragan Otašević, zahvalio se na učešću u diskusiji, sve u cilju da se dođe do optimalnog rješenja za ponos svima. Najavio je javni poziv za stipendiranje određenog broja studenata šumarstva koji će kadrovski pomoći Upravi.

Dragana Potpara Đorđević, istakla je da stipendiranje studenata neće riješiti problem kadra u narednih 6-7. godina.

Direktor Uprave za gazdovanje šumama i lovištima, ponovio je da Uprava ima svoje predstavnike u dvije radne grupe, u izradi nacrtu Zakona o izmjenama i dopunama Zakonama o šumama i izradi Strategije razvoja šumarstva, te isto tako preko svojih predstavnika svaka područna jedinica treba sugestije i preporuke da prenese ovim predstavnicima, te ono što je sigurno jeste to da slijedi set mjera a činjenica je da se sada šumarski inženjer pita.

Nakon svih izlaganja, sa kolegijuma održanog dana 10.februar 2023.godine, doneseni su sledeći zaključci:

I

Zaposleni u ovoj fazi jesu samo za napuštanje koncesionog sistema gazdovanja šumama a to znači brisanje odredbi koje se odnose na koncesije u šumarstvu iz Zakona.

II

Kako oblik privrednog društva u kojem bi ova Uprava u slučaju reorganizacije poslovala nije poznat, nema definisanih jasnih nadležnosti između ministarstva/Uprave koja ostaje i privrednog društva koje bi obavljalo komercijalne poslove, nema organizacione šeme Uprave koja ostaje i organizacione šeme budućeg privrednog društva, nema sistematizacije radnih mjesta, nema procjene rizika faktora koji bi negativno uticali na poslovanje, nema ekonomsko-finansijske analize potpisane od strane relevantnog stručnjaka, to se zaposleni ne mogu izjasniti prihvataju li reorganizaciju uopšte dok sve to ne bude poznato.

Sastanak završen u 15:00 časova.

Izvod iz zapisnika pripremila:
Samra Đurđević, Sam, savjetnica I

Armin Mujević,
VD DIREKTORA